

Tatabányai Árpád Gimnázium

Helyi tanterv

HT4-2013 és HT6-2013

Négy és hat évfolyamos gimnázium

Magyar nyelv és irodalom **Specializáció**

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Specializáció, Fakultáció, 11-12. évfolyam

A magyar nyelv és irodalom tantárgy ezen képzési terve elsősorban az emelt szintű érettségire készülő, ill. a felsőoktatásban továbbtanulni szándékozó tanulók számára készült. Célja (a középszintnél megfogalmazottakon túl), hogy a hallgatók bővebb, a középszintet meghaladó irodalomtörténeti és –elméleti, valamint nyelvi ismeretekre tegyenek szert, illetve bonyolultabb ismeretszerzési eljárásokat, összetettebb rendszerezési, alkalmazási, összehasonlítási és elemzési szempontokat sajátítsanak el. Mindezekkel magasabb fokú gondolkodási, önállóbb ítéletalkotási képességek kialakítását kívánjuk elérni.

Nyelvi téren a cél az alkalmazott fogalmak megnevezése, rendszerbeli összefüggésük pontos ismerete; az igényes, stílusos szövegalkotás a műfaji sokszínűség adta lehetőségekkel; a mondat- és szövegfonetikai eszközök alapos elsajátítása és magas színvonalú alkalmazása előadásban és szövegmondásban; a nyelvművelés fontosságának tudatosítása és elveinek érvényesítése a köznyelvi változások megítélésében; a nyelv és gondolkodás összefüggéseinek, a nyelv és megismerés viszonyának tudatosítása.

Az irodalom területén a következőket kívánjuk hallgatóinknál elérni: az irodalom- és művelődéstörténeti korszakok, folyamatok ismerete; az irodalmi jelenségek időrendi áttekintése, a művek ill. szerzők kapcsán jellemző tények, összefüggések ismerete, értelmezése, ezek hivatkozási, újraértelmezési alkalmazásainak feltárása; szövegekben az irodalmi hagyomány felismerése; tények, vélemények, jellegzetességek alkalmazásával saját értékelés; a különböző művészeti ágak azonosságainak, kölcsönhatásainak ismerete; a világszemlélet, filozófia, életforma koronkénti meghatározottságainak és művészi megjelenéseinek vizsgálata; fogalmak értelmezése, meghatározása, összehasonlítása történeti kontextusokban is; fogalmak változó érvényességéből következő következtetések megfogalmazása (*pl. a köznyelvi norma alakulása, az irodalmiság fogalmának változásai*).

A specializáció, ill. fakultáció témakörei megegyeznek a 11-12. év magyar nyelv ill. irodalom tárgy helyi tantervének témaköreivel. A feltüntetett órakeretek a tartalmakban és a belépő tevékenységekben lévő (az emelt szintű érettségi követelményében meghatározott) többletfeladatok teljesítésére szolgálnak.

Magyar nyelv 11. évfolyam Heti óraszám: 1 óra Évi óraszám: 36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző kommunikációs színtereknek és helyzeteknek megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata. Az egyes helyzetek által megkívánt formák megsértésének dekódolása, a szándék felismerése, megfelelő kezelése. A kommunikációs zavarok felismerésére és feloldására néhány taktika	

	elsajátítása. A manipulációs szándékok felismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is. Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása. A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése. A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció. <i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés. <i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs zavar. Manipuláció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása. A szónok tulajdonságai, feladatai. A szónoki beszéd kommunikációs funkciói. A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. Az érv felépítése. Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. Az érvelési hibák. A cáfolat módszerei. A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. A hatásos előadásmód eszközei. Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb. A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.

<p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben. Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai elemei, klasszikus monológok értelmezése.</p> <p><i>Matematika:</i> bizonyítás, érvelés, cáfolat.</p> <p><i>Filozófia:</i> Érvelési szerkezetek tudatosítása</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Retorika, szónok, szónoklat, beszéd fajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás).</p> <p>Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, megjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés).</p> <p>Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem.</p> <p>Érvelés, indukció, dedukció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére.</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani.</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása.</p> <p>A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe.</p> <p>Az udvariassági formák használata.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Megnyilatkozás.</p> <p>Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás.</p> <p>Beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció).</p> <p>Deixis.</p> <p>Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete. A vitakészség, a meggyőző érvelés fejlesztése: ismeret és véleményalkotás a nyelvtervezés néhány alapvető kérdéséről (nyelvvédelem és nyelvművelés).</p> <p>Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási szövegek jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt <u>hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése.</u></p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználat. A nyelvi tervezés elvei és feladatai.</p> <p>A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. A köznyelv jellemzői, használati területe.</p> <p>A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókinése.</p> <p>A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.</p> <p>A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása.</p> <p>A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a <u>nyelvhasználatra.</u></p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái.</p> <p><i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat.</p> <p><i>Földrajz:</i> a magyar nyelvhasználat területi tagolódása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, norma. Nyelvváltozat.</p> <p>Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, szociolektus). Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó.</p> <p>Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv.</p> <p>Szleng, argó.</p> <p>Kétnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség.</p>	

A továbbhaladás feltételei

Tájékozottság a különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás váratlan, új kommunikációs helyzetben is. Lényegre törő, világos felépítésű közlés a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformában. A mindennapi élet problémáiról, irodalmi, művészeti élményekről vélemény kifejtése szóban és írásban, különféle műfajokban: kommentár, ajánlás, kisértkezés. Szövegformálási, -szerkesztési, stilisztikai és helyesírási hibák önálló javítása. A hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatok megoldásához önálló könyvtári munka, megadott vagy önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés, az információ-feldolgozás szabályainak megtartásával. A tanult jelentéstani, stilisztikai jelenségek megnevezése, alkalmazása a szakmai-tudományos, szépirodalmi szövegek értelmezésében. A helyesírás értelmező szerepének megfigyelése különféle műfajú szövegekben.

Magyar nyelv
12. évfolyam
Heti óraszám: 1 óra
Évi óraszám: 31 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége.</p> <p>A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része. A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése). Nyelvi identitás.</p> <p>Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló).</p> <p>Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének,</p>		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p>

nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete.	<i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjárások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei.</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. <i>A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ</i>) megismerése, használata.</p> <p>Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei.</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái.</p> <p>A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p> <p>A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvtípus, nyelvcsalád.</p> <p>Uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság.</p> <p>Ósmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor.</p> <p>Nyelvemlék (szórványemlék, vendégszöveg, kódex, ősnymtatvány).</p> <p>Ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó.</p> <p>Nyelvújítás, ortológus, neológus.</p> <p>Szinkrón és diakrón nyelv szemlélet.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Etika; Filozófia; Idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelv, beszéd, kommunikáció, szöveg, nyelvi szint, retorika, stílus, jelentés, nyelv és társadalom, magyar nyelv, nyelvtörténet, nyelvi változás.	
Az elsajátított ismeretek gyakorlása		3 óra

A továbbhaladás feltételei

A megértést biztosító olvasni tudás; törekvés a rendezett, olvasható írásképre, megfelelő helyesírásra minden írásbeli munkában. A páros, a kisközösségi, a magán- és közéleti kommunikációról, a tömegkommunikációról tanultak alkalmazása az egyéni nyelvhasználatban, a különféle szövegműfajok értelmezésében.

Új szakmai, publicisztikai, gyakorlati szövegek megértése. Világos felépítésű, szabatos szöveg alkotása a mindennapi élet problémáiról, irodalmi élményekről szóban és írásban. A könyvtár lehetőségeinek felhasználása önálló feladatok megoldásához: szakszerű anyaggyűjtés, -feldolgozás, idézés.

Tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, a magyar nyelv legfőbb történeti korszakairól, példák bemutatása a legfőbb nyelvi változásokról. Nyelvtörténeti és irodalomtörténeti tanulmányok birtokában az olvasott irodalmi és nem irodalmi művek társadalmi-történelmi háttérének és a szöveg jelentésének értelmezése. Értekezés és esszé írása megfelelő helyesírással, nyelvhelyességgel, szabatos és egyéni stílusban. A megnyilatkozás témájának és céljának megfelelő hiteles szóbeli előadás, ismertetés, összegezés.

Magyar nyelv és irodalom specializáció
Emelt szintű képzés 11-12. évfolyam

11. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Verstan	Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	Időmértékes verselés, verslábak, rím, ritmus, ütem		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság megszerzése költői szövegek ritmizálásban, az alapvető strófák és ütemhangsúlyos versformák felismerése ismeretlen szövegben is.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódás i pontok	Tan- eszközö k

Sorfajták, strófaképletek, rímképletek.		Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészít és	<i>Irodalom 9.</i> osztály: az időmértékes és ütemhangsúlyos verselés alapfogalmai.	Interaktív tábla Irodalmi szöveggyűjtemények, iskolai könyvtár
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ütem, versláb, strofa, rím, ritmus			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Eszztétikai minőségek, hangnemek			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A korábban feldolgozott irodalmi művekben megjelenő esztétikai minőségek (ismétlés).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikai minőségek pontos ismerete, jellegzetes nyelvi eszközök és stílusjegyek azonosítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

		munkaformák		
Abszurd dráma (pl. Beckett), groteszk (pl. Örkény), komikum (pl. Karinthy), tragikum (pl. Arany balladái), humor (pl. Rejtő, Varró), irónia (pl. Karinthy), gúny (pl. Gogol).		Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészít és	<i>Irodalom: az korábban feldolgozott irodalmi művekben megjelenő esztétikai minőségek, ill. művészetek (esztétikai minőségek megjelenése különböző művészeti ágakban)</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla filmrészletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Abszurd, groteszk, komikum, tragikum, humor, irónia, gúny, esztétikai minőség, hangnem.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi motívumok, toposzok, archetípusok	Órakeret 5 óra		
Előzetes tudás	Irodalmi motívum, toposz			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos irodalomtörténeti megközelítés helyett a tanuló képessé váljon korokon átívelő irodalmi motívumok, összefüggések felismerésére.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek,	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

	szervezési és munkaformák		
Néhány jellegzetes irodalmi motívum vizsgálata tanult és új művek alapján (pl. út, utazás: Homérosz, Arany János, Rimbaud, Joyce stb.) Toposzok (pl. évszakok: Petőfi, Verlaine, Babits, Kosztolányi, Ady stb.)	Gyűjtőmunka	<i>Irodalom 9-10.</i> osztály: az eddig tanult szövegek irodalmi motívumai	Interaktív tábla Irodalmi szöveggyűjtemények, iskolai könyvtár
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motívum, toposz, archetípus, tipikus, vándormotívum, evokáció.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi műfajok története	Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	9-10. évfolyam fontosabb műfajai mindhárom műnemben.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy-egy fontos európai irodalmi műfaj történetének, változásainak megismerése. Ismeretlen szövegek műfaji azonosítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek,	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

	szervezési és munkaformák		
Néhány jellegzetes irodalmi műfaj vizsgálata tanult és új művek alapján (pl. elégia Túrtaiosztól Tóth Árpádig, epigrama az ókori görög sírfelirattól Kovács András Ferenc modern átíratáig stb.).	Gyűjtőmunka.	<i>Irodalom: az korábban feldolgozott irodalmi művekben megjelenő műfajok; a műfajok megjelenései a tanult idegen nyelvek irodalmában.</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla idegen nyelvű könyv
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, műfaj, műforma.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	„Magas” (elit) művészet és a tömegkultúra viszonyának problémája egy korszakban	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A regény, „könnyű irodalom”, lektűr	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képessé válik arra, hogy napjaink irodalmában is meg tudja különböztetni a „magas” művészetet a tömegkultúra termékeitől	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Szabadon választott művek alapján a krimi és a szórakoztató irodalom egyéb megjelenési formáinak vizsgálata jellegzetes módszereinek, sémáinak megismerése.		Gyűjtőmunka, tanulói kiselőadás.	<i>Irodalom 10.: a regény műfaji ismételése.</i> <i>Mozgóké- és médiaismeret: pl. szappanopera, krimi.</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ponyvaregény, lektűr, krimi, szórakoztató irodalom, irodalmi klisé, karakter.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező és választható szerzők a magyar irodalomból: kötetek, ciklusok, témák, motívumok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A középszintű órákon tanult fontosabb szerzőkhöz köthető főbb információk	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Egy-egy alkotói pálya beható megismerése, egy-egy kötet tematikus és szerkezeti sajátosságainak bemutatása, felismerése.	

céljai				
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Kötetek, ciklusok, témák: Arany, Petőfi, Ady, Babits, Kosztolányi, József Attila, illetve néhány választható szerző esetében (pl. Pilinszky, Weöres Sándor, Szabó Lőrinc, Nemes Nagy Ágnes, Kányádi Sándor, Nagy László, Juhász Ferenc stb.)		Gyűjtőmunka, tanulói kiselőadások egy-egy kötetéről.	<i>Irodalom: a korábbi szerzők tanult kötetei .</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla kötetek, szöveggyűjtemények
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Versciklus, kötetkompozíció, tematikus egység.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs szerzők a magyar irodalomból– hasonló témák, műfajok, motívumok kortárs szerzők művészetében	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A középszintű órákon tanult fontosabb szerzőkhöz köthető főbb információk	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység	Egy-egy alkotói irodalomtörténeti korszak megismerése kortárs szerzők	

nevelési-fejlesztési céljai	művészetén keresztül és esetleges kölcsönhatások vizsgálata.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Egy-egy korszakhoz köthető jellegzetes téma megjelenésének vizsgálata kortárs szerzők szövegeiben (pl. a nemzethalál témájának megjelenése a magyar romantika irodalmában; társadalomkritika realista regényekben; az 1. vh. hatása a Nyugat első nemzedékére és a kortárs európai szerzőkre).	Gyűjtőmunka, tanulói kiselőadások egy-egy témáról.	<i>Irodalom: a korábbi szerzők kapcsolódási pontjainak ismerete .</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla kötetek, szöveggyűjtemények
Kulcsfogalmak/ fogalmak			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismétlés, rendszerezés, számonkérés	Órakeret 7 óra
--	--	---------------------------

A továbbhaladás feltételei

Önálló gondolatok és vélemény megfogalmazása a 20. század szépirodalmi szövegeivel kapcsolatban (akár ismeretlen szöveg esetén is). A tanult versformák, irodalmi műformák, műfajok azonosítása, képesség a komplex elemzés megvalósítására.

Világos felépítésű közlés a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformában. A mindennapi élet problémáiról, irodalmi, művészeti élményekről vélemény kifejtése szóban és írásban, különféle műfajokban: kommentár, ajánlás, kisértkezés. A hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatok megoldásához önálló könyvtári munka, megadott vagy önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés, az információ-feldolgozás szabályainak megtartásával. Tartalmas, sok szempontú kiselőadás megtartása adott témában.

Adott szempontú műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kisepikai és lírai alkotásról. Nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli bemutatása. Művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempontok követésével. Jellemző hőtípusok, jellegzetes konfliktushelyzetek bemutatása, értelmezése. Stílusirányzatok jellemző vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban (az impresszionizmustól a szecesszióig). A művészeti ismereteken tanultak szintetizálása az emelt szintű tananyag irodalmával.

12. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 62 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Esztétikai minőségek, hangnemek	Órakeret 4 óra	
Előzetes tudás	A korábban feldolgozott irodalmi művekben megjelenő esztétikai minőségek (ismétlés).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikai minőségek pontos ismerete, jellegzetes nyelvi eszközök és stílusjegyek azonosítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódás i pontok	Tan- eszközö k

<p>Abszurd dráma (pl. Beckett), groteszk (pl. Örkény), komikum (pl. Karinthy), tragikum (pl. Arany balladái), humor (pl. Rejtő, Varró), irónia (pl. Karinthy), gúny (pl. Gogol).</p>		<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészít és</p>	<p><i>Irodalom: az korábban feldolgozott irodalmi művekben megjelenő esztétikai minőségek, ill. művészetek (esztétikai minőségek megjelenése különböző művészeti ágakban)</i></p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>interaktív tábla</p> <p>filmrészle- tek</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Abszurd, groteszk, komikum, tragikum, humor, irónia, gúny, esztétikai minőség, hangnem.</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Irodalmi motívumok, toposzok, archetípusok</p>			<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Irodalmi motívum, toposz</p>			
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p>			
	<p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>			
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hagyományos irodalomtörténeti megközelítés helyett a tanuló képessé váljon korokon átívelő irodalmi motívumok, összefüggések felismerésére.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek,</p>	<p>Kapcsolódás i pontok</p>	<p>Tan- eszközö k</p>	

	szervezési és munkaformák		
Néhány jellegzetes irodalmi motívum vizsgálata tanult és új művek alapján (pl. út, utazás: Homérosz, Arany János, Rimbaud, Joyce stb.) Toposzok (pl. évszakok: Petőfi, Verlaine, Babits, Kosztolányi, Ady stb.)	Gyűjtőmunka	<i>Irodalom 9-10.</i> osztály: az eddig tanult szövegek irodalmi motívumai	Interaktív tábla Irodalmi szöveggyűjtemények, iskolai könyvtár
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motívum, toposz, archetípus, tipikus, vándormotívum, evokáció.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Fontosabb irodalmi művek, kötetek, szerzők.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy-egy fontos irodalmi mű, szerző utóéletének, akár napjainkig tartó hatásának meg- és felismerése. (A posztmodern irodalom jellegzetes idézéstechnikájának megismerése.)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások,	Kapcsolódási Tan-

	módszerek, szervezési és munkaformák	pontok	eszközök
Legjelentősebb magyar alkotóink hatása a későbbi korok művészetére, evokáció és intertextualitás a kortárs szövegekben.	Gyűjtőmunka, csoportmunka, páros munka, irodalmi vetélkedő szervezése.	<i>Irodalom: az korábban feldolgozott irodalmi művekben megjelenő motívumok, témák, stilisztikai jellegzetessége k.</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla kötetek, szöveggyűjtemények, tematikus antológiák
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Evokáció, intertextualitás, hommage		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező és választható szerzők a magyar irodalomból: kötetek, ciklusok, témák, motívumok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A középszintű órákon tanult fontosabb szerzőkhöz köthető főbb információk	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Egy-egy alkotói pálya beható megismerése, egy-egy kötet tematikus és szerkezeti sajátosságainak bemutatása, felismerése.	

céljai				
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Kötetek, ciklusok, témák: Arany, Petőfi, Ady, Babits, Kosztolányi, József Attila, illetve néhány választható szerző esetében (pl. Pilinszky, Weöres Sándor, Szabó Lőrinc, Nemes Nagy Ágnes, Kányádi Sándor, Nagy László, Juhász Ferenc stb.)		Gyűjtőmunka, tanulói kiselőadások egy-egy kötetéről.	<i>Irodalom: a korábbi szerzők tanult kötetei .</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla kötetek, szöveggyűjtemények
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Versciklus, kötetkompozíció, tematikus egység.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs szerzők a magyar irodalomból – hasonló témák, műfajok, motívumok kortárs szerzők művészetében	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A középszintű órákon tanult fontosabb szerzőkhöz köthető főbb információk	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység	Egy-egy alkotói irodalomtörténeti korszak megismerése kortárs szerzők	

nevelési-fejlesztési céljai	művészetén keresztül és esetleges kölcsönhatások vizsgálata.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Egy-egy korszakhoz köthető jellegzetes téma megjelenésének vizsgálata kortárs szerzők szövegeiben (pl. a nemzethalál témájának megjelenése a magyar romantika irodalmában; társadalomkritika realista regényekben; az 1. vh. hatása a Nyugat első nemzedékére és a kortárs európai szerzőkre).	Gyűjtőmunka, tanulói kiselőadások egy-egy témáról.	<i>Irodalom: a korábbi szerzők kapcsolódási pontjainak ismerete .</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla kötetek, szöveggyűjtemények
Kulcsfogalmak/ fogalmak			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs irodalom	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A tanuló által olvasott kortárs szerzők, folyóiratok.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	

	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló tudjon tájékozódni napjaink irodalmában és irodalmi folyóirataiban, ismerje meg a fontosabb kortárs írókat, költőket.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Főképp az adott tanév emelt szintű érettségi tételéhez tartozó szerző vagy mű beható ismerete, emellett a tanulócsoporthoz és a szaktanár választása szerint két-három jelentősebb kortárs szerző megismerése.	Gyűjtőmunka, tanulókielölések egy-egy szerzőről, kötetéről. Lehetőség szerint rendhagyó irodalomóra kortárs író, költő bevonásával.	<i>Vizuális kultúra, művészetek: kortárs alkotók képzőművészetben és filmben.</i>	internetes kapcsolat interaktív tábla kötetek, szöveggyűjtemények	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kortárs irodalom, internetes folyóirat, performansz			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismétlés, rendszerezés, számonkérés	Órakeret 7 óra
--	--	---------------------------

A továbbhaladás feltételei

Egyes irodalomtörténeti korszakok áttekintése, tájékozódás korstílusok, szerzők, alkotói törekvések között. Értekezés és esszé írása megfelelő helyesírással, nyelvhelyességgel, szabatos és egyéni stílusban. A megnyilatkozás témájának és céljának megfelelő hiteles szóbeli előadás, ismertetés, összegezés. Különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú összevetése.

Életművek beható ismeretének bizonyítása: az alkotói pálya jelentős irodalomtörténeti tényeinek, tematikai, formabeli változatosságának bemutatásával. Művek közötti kapcsolatok, témák, fölismerése és értékelése. A pályakép néhány tematikus, műfajbeli, tartalmi változásának bemutatása, összhangban az egyes életművek sajátosságaival. Néhány korábban tanult szerző 20. századi utóélete, hatása az irodalmi hagyományban. Választható szerzők: a szerző és műve, az életmű jellemző témáinak, műfajainak bemutatásával.

Tájékozottság a kortárs irodalomban: a legfontosabb szerzők, folyóiratok, témák, irányzatok ismerete.

Helyes irodalmi-művészeti értékrend megléte, irodalmi ízlés, olvasottság